

Het Anti-Pest protocol

2020 - 2024

Inhoudsopgave

INLEIDING	2
PESTEN	3
<i>Wat verstaan wij onder pesten?</i>	3
<i>Kenmerken van de pester</i>	4
<i>Kenmerken van de gepeste</i>	4
DE SIGNALLEN VAN EEN PESTSITUATIE	5
<i>Signalen bij de pester</i>	5
<i>Signalen bij de gepeste</i>	5
<i>Soorten pestgedrag</i>	6
ONZE WERKWIJZE	7
<i>Straffen en belonen</i>	7
<i>Sociale vormingslessen</i>	7
<i>Training OKé op school</i>	7
<i>Denkformulier</i>	8
HET SIGNALEREN VAN PESTGEDRAG	9
<i>Waarschuwingfase</i>	9
<i>Handelingsfase</i>	9
HANDVATTEN VOOR DE OUDERS	10

Inleiding

Met dit anti-pestprotocol trachten wij, samen met de leerlingen en ouders, een positieve en effectieve bijdrage te kunnen leveren aan het voorkomen en bestrijden van pestgedrag. Om de leerlingen te stimuleren in hun sociale ontwikkeling, waarbij zij op een respectvolle wijze een bijdrage kunnen leveren aan de samenleving, is het van belang om iedere belemmering op dit gebied te verminderen. Mede hierom is dit anti-pestprotocol opgesteld. Met dit anti-pestprotocol willen wij het pestgedrag binnen onze school niet alleen aanpakken nadat een peestsituatie is gesignaleerd, maar ook om pestgedrag te voorkomen. Dit wordt gedaan door het gedrag met al zijn aspecten, gevolgen en de erbij horende rollen van pester, meeloper en gepeste bespreekbaar te maken.

Door het opstellen van dit anti-pestprotocol en het naleven van het protocol in de praktijk streven wij ernaar om:

- Alle leerlingen zich in hun basisschoolperiode veilig te laten voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen op zowel sociaal als cognitief gebied;
- Regels en afspraken zichtbaar te maken, zodat leerlingen en volwassenen elkaar kunnen aanspreken op deze regels en afspraken mocht er een ongewenste situatie voorkomen;
- Elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen. Hierdoor stellen wij alle leerlingen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan.

Pesten

Wat verstaan wij onder pesten?

Onder ‘pesten’ verstaan we: *‘iemand herhaaldelijk en langdurig blootstellen aan negatieve handelingen door één of meerdere personen en er is sprake van machtsongelijkheid’*. Dit is anders dan het geval is bij plagen. De definitie van plagen luidt als volgt: *‘(iemand) zonder kwaadaardige bedoeling proberen boos te maken. Het is vaak de bedoeling om elkaar aan het lachen te maken.’*

Pesten kent dan ook andere kenmerken dan plagen. Een duidelijk overzicht van kenmerken van *plagen* en *pesten* én de gevolgen van dit gedrag vormt een basis voor het signaleren van het pestgedrag bij ons op school.

Het verschil tussen pesten en plagen	
Plagen	Pesten
Is onschuldig en gebeurt onbezonnen en spontaan.	Gebeurt berekend (men weet meestal vooraf goed wie, hoe en wanneer men gaat pesten).
Bedoeling om elkaar aan het lachen te maken.	Men wil bewust iemand kwetsen, kleineren of pijn doen.
Is van tijdelijk of slecht eenmalig.	Gebeurt herhaaldelijk, systematisch en langdurig. Stopt niet vanzelf.
Is meestal te verdragen of zelfs leuk, maar kan ook kwetsend of agressief zijn.	Ongelijke strijd. De onmachtgevoelens van de gepeste staan tegenover de machtsgevoelens van de pester.
Meestal één tegen één	Meestal een groep (pester en meelopers) tegenover één geïsoleerdslachtoffer.
Wie wie plaagt ligt meestal niet vast. De tegenpartijen wisselen keer op keer.	Er bestaat een neiging tot een vaste structuur. De pesters zijn meestal dezelfde, net zoals de slachtoffers (mogelijk wisselend door omstandigheden).

Gevolgen	
Plagen	Pesten
Schaafwond’ of korte draaglijke pijn (hoort bij het spel). Wordt soms ook als prettig ervaren.	Indien niet tijdig wordt ingegrepen, kunnen de gevolgen (zowel lichamelijk als psychisch) heel pijnlijk en ingewikkeld zijn en ook lang naslepen.
De vroegere relaties worden vlug weer hersteld. De ruzie of het conflict wordt spoedig bijgelegd.	Het is niet gemakkelijk om tot betere relaties te komen. Het herstel verloopt heel moeizaam.
Men blijft opgenomen in de groep	Isolement en grote eenzaamheid bij het gekwetste leerling. Aan de basisbehoefte om ‘Bij de groep te horen’ wordt niet voldaan
De groep lijdt er niet echt onder.	De groep lijdt onder een dreigend en onveilig klimaat. Iedereen is angstig en men wantrouwt elkaar. Daardoor is er geen openheid en spontaniteit. Ook zijn er weinig of geen echte vrienden binnen de groep

Kenmerken van de pester

Alhoewel wij niet zomaar iemand het etiket van 'Pester' kunnen opplakken, op basis van één of meer van de volgende kenmerken en leerlingen natuurlijk onderling verschillen, is het toch in de praktijksituatie gebleken dat bij leerlingen die pesten vaak één of meer van de volgende kenmerken opvallen:

- Vaak is hij mondiger;
- Imiteert graag agressief gedrag;
- Geen of weinig controle over het eigen agressieve gedrag;
- Is sneller agressief;
- Is vrij impulsief;
- Lijkt assertief: zegt spontaan wat hij denkt of voelt.
- Komt uit voor zijn mening;
- Komt vaak voort uit eigen onzekerheid;
- Is meestal fysiek sterker of omringd door sterke vrienden die zijn gezag respecteren;
- Wil het middelpunt zijn en is vlug jaloers;
- Een pester probeert vaak voor zichzelf een hogere plaats in de groep te verwerven;
- Lijdt vaak aan een negatieve faalangst;
- Schat de gevolgen van zijn gedrag verkeerd in;
- Schat de situaties verkeerd in;
- Hoe onveiliger hij zich voelt, hoe groter de behoefte aan een zondebok;
- Is niet noodzakelijk dommer of slimmer dan de rest;
- Geniet respect uit angst en niet uitwaardering;

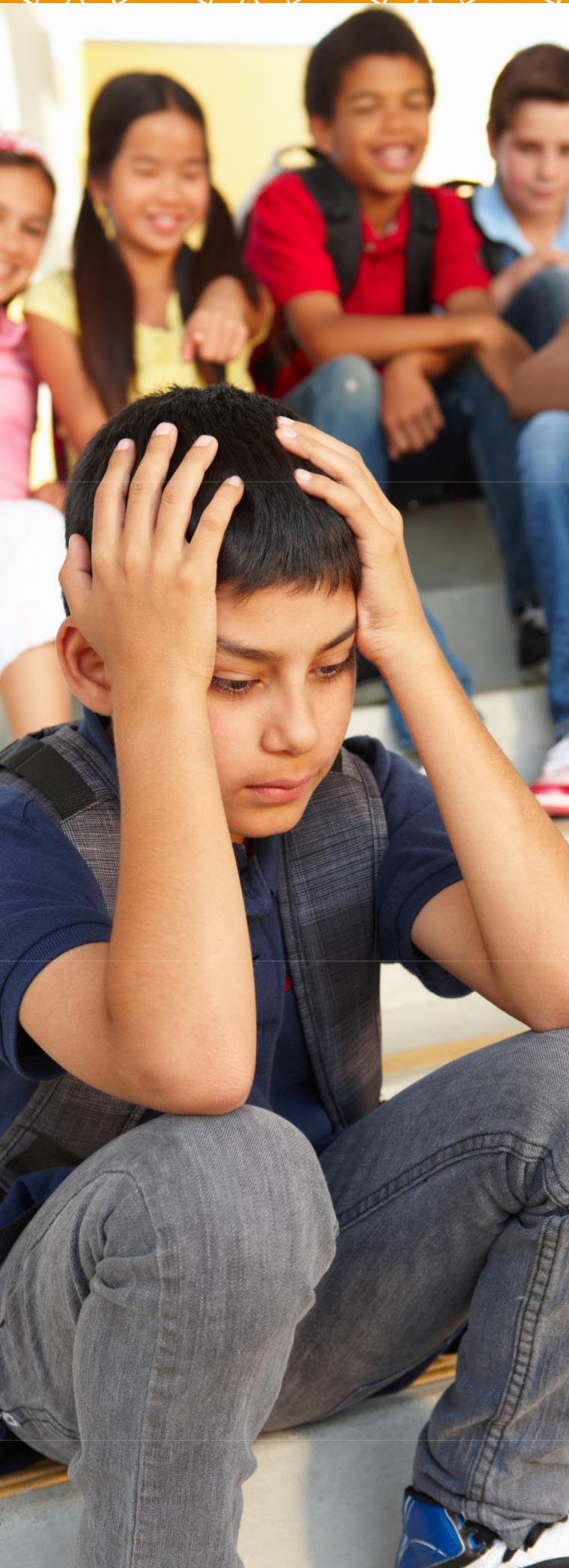

Kenmerken van de gepeste

Een 'Gepeste' kent ook opvallende kenmerken, te:

- Meestal 'sociaal onhandig': uit verlegenheid of faalangst reageert hij net verkeerd;
- Meestal heeft hij (of krijgt als gevolg van het pesten) een negatief zelfbeeld;
- Is eerder in zich zelfgekeerd;
- Weet niet hoe hij met agressie van anderen om moet gaan;
- Is geneigd zich onderdanig of gediensig te gedragen;
- Durft niet voor zichzelf op te komen;
- Voelt zich vaak eenzaam;
- Reageert niet op de gepaste manier op druk: begint te huilen, gaat klikken of vleien, probeert zich vrij te kopen met snoep of geld, probeert de pesters na te bootsen maar faalt hierin.

De signalen van een peestsituatie

Vaak kunnen door middel van een goede observatie al bepaalde signalen van pestgedrag worden opgevangen. Door de leerlingen te observeren in verschillende onderwijsleer- en spelsituaties kunnen peestsituaties al in een vroeg stadium worden gesignaleerd en kan op gepaste wijze worden ingegrepen.

Signalen bij de pester

- Hij heeft blauwe plekken of schrammen en besmeurde of gescheurde kleren van de slachtoffers die zich hebben verdedigd;
- Zijn vriendjes zijn volgzame meelopers die wachten op instructies van de pester;
- Hij vindt het moeilijk om samen te spelen of samen te werken omdat hij altijd de baas wil zijn;
- Hij verdraagt geen kritiek en wordt boos als zijn positieve beeld van zichzelf ter discussie wordt gesteld, al is het maar door een grapje;
- Zijn vrienden zijn gelijkgezinden. Ze spreken vaak negatief of kleinerend over bepaalde leerlingen.
- Wie niet bij de groep hoort is een zwakkeling of zelfs een vijand. Zij kiezen agressieve idolen uit sport, muziek of film;
- De pester is regelmatig brutaal tegenover een zwakker gezinslid. Dit kan ook een ouder zijn;
- De pester kan zich moeilijk inleven in de gevoelens van anderen en heeft weinig of geen schuldgevoelens;
- De leerling kan moeilijk grenzen aanvaarden die door anderen wordt opgelegd en verdraagt geen kritiek;

Signalen bij de gepeeste

- Hij heeft blauwe plekken of schrammen, gescheurde kleren, beschadigde boeken, 'verliest' sportkleren en eigendommen;
- Hij maakt zich het liefst onzichtbaar, zelfs zonder zichtbare aanleiding gedraagt het zich als een geslagen hondje. Hij is vaak verdrietig of neerslachtig, of heeft onverwachte stemmingswisselingen met driftbuien; In sommige gevallen is hij onhandelbaar, agressief en overspannen;
- Hij staat dikwijls alleen op de speelplaats;
- Er komen geen vrienden thuis om te spelen en wordt ook niet uitgenodigd om te komen spelen;
- Hij zoekt het veilige gezelschap van de leerkracht of leider;
- Als er groepjes gekozen worden, wordt hij als laatste gekozen of hij blijft over;
- De schoolresultaten worden opeens veel slechter;
- Hij is vaak afwezig, letterlijk of figuurlijk. Hij vlucht weg in de fantasie en zorgt ervoor dat hij zo nipt mogelijk op tijd op school komt en meteen na schooltijd weg gaat.

Soorten pestgedrag

Er zijn verschillende soorten pestgedrag. De meest voorkomende zijn:

- **Verbale intimidatie:** Bij het verbaal pesten scheldt, vernedert of bedreigt men de gepeste. Vaak gaat de gepeste de pestkop geloven waardoor de gepeste een minderwaardigheidsgevoel krijgt. Dit gebeurt ook veel via internet en de sociale media.
- **Non-verbale communicatie:** men zal hier iemand lichamelijk pijn doen: schoppen, slaan, etc.
- **Achtervolging:** De achtervolgingen zijn meestal op voorhand gepland. Er wordt afgesproken met een grote groep en gaan de betreffende persoon pesten. Wanneer een leerling achtervolgt wordt, zijn ze vaak bang om op openbare plaatsen te komen. Ze vermijden plaatsen uit angst om opgewacht te worden.
- **Uitsluiting:** Met 'uitsluiting' bedoelt men negeren. De gepeste wordt overal buitengesloten. De pesters doen alsof de gepeste niet bestaat. Het slachtoffer staat steeds alleen, mag nergens aan meedoen en heeft geen vrienden of vriendinnen. Hij gaat zich eenzaam voelen en krijgt uiteindelijk een minderwaardigheidsgevoel. Hierdoor wordt hij bang om sociale contacten te leggen.
- **Stelen of vernieling van bezittingen:** De gepeste leerling is vaak zijn spullen kwijt zoals potloden, pennen, etc. Zo willen ze de leerling van streek maken. Het stelen en vernielen is meestal te wijten aan jaloezie van de pester.
- **Afpersing:** De gepeste of meelopers worden soms gedwongen om iets te doen terwijl dat tegen hun zin is. Ze moeten bijvoorbeeld geld stelen, taken maken, snoep mee brengen, etc.

Onze werkwijze

Ter voorkoming van pestgedrag in onze school zijn de volgende maatregelen genomen en wordt de volgende werkwijze gehanteerd.

Straffen en belonen

In ieder klaslokaal hangen naast het digitale schoolbord de klassenregels. Deze worden aan het begin van het schooljaar samen met de leerlingen opgesteld. De regels worden regelmatig samen met de leerlingen geëvalueerd en waar nodig aangepast. Ook hangen daar de samenlevingsregels die het team aan het begin van het schooljaar opstelt. In de groep worden de regels nageleefd. Gebeurt dit niet dan wordt het volgende stappenplan ingezet:

1. Leerling misdraagt zich na drie keer een waarschuwing door de leerkracht te hebben gekregen nog steeds. De leerling wordt voor 30 minuten uit zijn groepje (in de klas) geplaatst.
2. Bij herhaaldelijk misdragen op dezelfde dag wordt een Parrobericht naar de ouders gestuurd door de leerkracht bij wie de leerlingen op dat moment zit (groeps-, godsdienst- of gymleerkracht).
3. Als er voor de derde keer een Parrobericht wordt verstuurd dan worden de ouders uitgenodigd voor een gesprek.

Als er voor de derde keer een Parrobericht wordt verstuurd dan worden de ouders ook gelijk uitgenodigd voor eengesprek.

Er worden geen leerlingen uit de groepen geplaatst tenzij hier specifieke afspraken over zijn gemaakt met de interne begeleiding. In de pauze van de leerlingen mogen de leerlingen niet binnen blijven omdat dit hun "vrije tijd" is. Alle leerlingen zijn op dit moment buiten.

Alle communicatie met ouders wordt ook in Parnassys vermeld als notitie.

Sociale vormingslessen

Wij werken in groep 1 t/m 8 met de methode "Leefstijl", waarin met name aandacht is voor hoe je met elkaar omgaat. In deze methode wordt er schoolbreed gewerkt rondom een thema. Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies etc. komen aan de orde middels verschillende lessen. Ieder thema staat ook centraal bij de schoolbrede 'Klas op de plank', waarbij leerlingen middels toneelstukjes, liedjes etc. laten zien hoe zij aan het thema hebben gewerkt.

Bij de meeste methodes wordt er na afloop van een thema een toets afgenomen, om te kijken of de leerling de lesstof heeft begrepen. Bij methodes voor sociaal-emotioneel leren is dit niet het geval omdat het niet over feitenkennis gaat. Daarom worden onze leerlingen door middel van het observatieinstrument WMK gevolgd in hun sociaal-emotionele ontwikkeling. Vanaf medio groep 5 vullen de leerlingen zelf de vragenlijst in zodat ook hun beleving goed gevolgd kan worden.

Training OKé op school

Weerbaarheid is het sleutelwoord als het om pesten gaat. Leerlingen die pesten of gepest worden zijn veelal niet voldoende weerbaar. Voor leerlingen die behoefte hebben aan extra ondersteuning op het gebied van weerbaarheid is er de mogelijkheid om hen aan te melden voor de trainingen die "OKé op school" biedt.

De trainingen, die leerlingen kunnen helpen om weerbaarder te worden, zijn:

- *Denken + doen = durven.* Hierbij leren leerlingen om te gaan met (kenmerken van) faalangst.
- *Rots en Water.* Hierbij leren kinderen om op een gepaste wijze voor zichzelf op te komen. De leerlingen leren wanneer je de rots houding (stevig staan en grenzen aangeven) moet aannemen en wanneer je de waterhouding (meegaand en ontspannen zijn) moet aannemen.
- *Zelfcontrole.* Bij sommige leerlingen gebeurt het nogal eens dat de woede hen overkomt. In deze training leren zij hoe zij de controle over zichzelf kunnen houden.

Ouders en leerkrachten kunnen bij de interne begeleiding terecht over de aanmelding van hun kind/leerling voor deze trainingen.

Denkformulier

Als een leerling ongewenst gedrag vertoont, hebben wij op school het denkformulier. Het formulier is bedoeld voor de leerling. Hij kan bij zichzelf nagaan wat er is gebeurd en hoe dit voorkomen had kunnen worden. Het formulier wordt getekend voor gezien door ouders en geregistreerd in Parnassys.

Wat is ongewenst gedrag?

- Schelden
- Schelden met ziektes
- Schelden met familieleden
- Schelden met homo of lesbische

Seksuele intimidatie

- Seksueel getinte uitspraken naar de andere
- seksueel getinte aanrakingen

Lichamelijk contact

- Slaan (bijv. met de vlakke hand op het gezicht, met voorbedachten rade slaan)
- Schoppen
- Vechten

Diefstal

- Stelen van schoolmaterialen
- Stelen van andere leerlingen
- Stelen van de leerkracht

Vernieling

- Het kapot maken van schoolmaterialen
- Het kapot maken van spullen van andere leerlingen
- Het kapot maken van spullen van de leerkracht

Opbouw consequenties ongewenst gedrag.

Waarschuwing	Leerling	Ouders	Leerkracht
1e	• Excuusbrief	• Gedrag bespreken	• Incidentenregistratie • uploaden excuusbrief
2e	• 1e Denkformulier • Werkstuk	• Ondertekenen • Inleverdatum	• Incidentenregistratie • Uploaden werkstuk
3e	• 2e denkformulier • Spreekbeurt	• Ondertekenen • Datum	• Incidentenregistratie • Uploaden werkstuk
4e	• 3e denkformulier • Gesprek interne begeleiding	• Ondertekenen • Gesprek interne begeleiding	• Incidentenregistratie • Gesprek interne begeleiding
4e	Gesprek directie	Gesprek directie	• Incidentenregistratie • Gesprek directie

Hoe gaan we tewerk?

1. Leerling laat ongewenst gedrag zien
2. Groepsleerkracht geeft aan hoeveelste waarschuwing het is en welke consequentie hierbij hoort
3. Leerling vult het formulier volledig in
4. Groepsleerkracht controleert en bespreekt het formulier samen met de leerling
5. Bij goedkeuring van de groepsleerkracht neemt de leerling het formulier mee naar huis voor ondertekening. Deze dient de volgende dag vóór binnenkomst ingeleverd te worden.
6. Groepsleerkracht stuurt dezelfde dag een Parro naar ouders ter kennisgeving en maakt een incidentenregistratie aan.
7. De leerling levert vóór binnenkomst het ondergetekende formulier in bij de groepsleerkracht
8. Groepsleerkracht scant het formulier en plaatst het in het dossier van de leerling.

De groepsleerkracht is de persoon die het formulier geeft. Bij inval wordt het formulier gegeven door de paralleleerkracht.

Het signaleren van pestgedrag

Leerkrachten hebben een sleutelrol in de aanpak van het pesten. Zij zijn de eerst verantwoordelijken voor de aanpak van het pesten. Het is belangrijk dat zij pesten vroegtijdig signaleren en effectief bestrijden. De leerkrachten worden ondersteund door de anti-pestcoördinator die, als het nodig is, ook buiten de klas met individuele leerlingen of met groepjes leerlingen aan de slag gaat.

Waarschuwingfase

In deze fase wordt de betreffende leerlingen gewaarschuwd en zal de leerkracht of de intern begeleider, afhankelijk van de ernst van de zorg, de ouders op de hoogte stellen. Desnoods zal er een door school georganiseerd gesprek plaats vinden met alle ouders uit de groep om te praten over de oplossing.

De anti-pestcoördinator en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.

De anti-pestcoördinator biedt altijd hulp aan het gepeste kind en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

Handelingsfase

Stap 1 De leerkracht heeft een afzonderlijk gesprek met de leerling die pest (de pester) en de leerling die gepest wordt (de gepeste). Aan de hand van zo concreet mogelijke voorvallen uit het recente verleden wordt een analyse gemaakt en de ernst van de situatie ingeschat. De leerkracht schakelt gelijk de anti-pestcoördinator in. De coördinator houdt een dossier bij over het voorval. Dit dossier wordt gedeeld met de IB en directie. Indien nodig is wordt het team op de hoogte gesteld van het pestgedrag in verband met het toezicht op het plein tijdens de pauzes en dergelijke.

Stap 2 De anti-pestcoördinator heeft een gesprek met de pester en de gepeste. Het probleem wordt duidelijk en helder geformuleerd. In overleg met beide partijen worden concrete afspraken gemaakt om pestgedrag tegen te gaan/te stoppen.

Als er meerdere leerlingen uit de groep betrokken zijn bij het pestgedrag zal de leerkracht klassikaal aandacht schenken aan het probleem, waarbij gebruik gemaakt kan worden van beschikbare methoden. Er zal benadrukt worden dat alle leerlingen zich veilig horen te voelen op school. Het melden van pesten is geen klikken en de angst om zaken te melden zal weggenomen moeten worden. Binnen één week vindt de eerste evaluatie plaats en de leerkracht zal dan nauwkeurig observeren.

Stap 3 In het geval dat ouders melding hebben gemaakt van pestgedrag, wordt het teruggekoppeld naar de ouders. Er worden mededelingen gedaan m.b.t. de afspraken. Met de ouders wordt afgesproken dat er na de eerste evaluatie weer contact opgenomen zal worden.

Deze stap zal ook worden genomen als de leerkracht de situatie als 'ernstig' inschat, zonder dat de ouders een melding hebben gemaakt.

Stap 4 Gesprek met de pester en gepeste (leerkracht kan zelf inschatten wat het beste is: gezamenlijk of afzonderlijk). Is het gelukt om de afspraken na te komen?

Zo ja: dan de afspraken handhaven/bijstellen en een volgend gesprek over twee weken.

Zo nee: analyse opstellen waardoor het mis is gegaan. Leerkracht overlegt met de interne begeleiding en er wordt een handelingsplan opgesteld voor de komende twee weken. Het team wordt hiervan op de hoogte gebracht en dit wordt met de ouders gecommuniceerd.

Stap 5 Na twee weken is er opnieuw een gesprek tussen leerkracht en betrokkenen. Het verslag wordt dan uitgebracht aan de interne begeleiding.

Als de effecten positief zijn: dan langzamerhand afbouwen

Als de effecten niet positief zijn: dan wordt er een nieuw handelingsplan opgesteld, waarbij eventueel ook externe deskundigheid bij ingeschakeld kan worden zoals de schoolbegeleidingsdienst, de schoolarts van de GGD of schoolmaatschappelijke werk.

Ondertussen legt de leerkracht alle concrete acties en afspraken vast in het dossier van de leerling in ParnasSys.

Stap 6 Gesprek met alle ouders uit de groep over het pestprobleem in de groep. Dit wordt met name gedaan als er sprake is van een grote zwijgende groep die niet op het pestgedrag reageert of durft te reageren. Dit gesprek wordt geleid door de directeur of interne begeleiding. De leerkracht(en) van de groep zijn ook aanwezig bij het gesprek. Het doel is informatieverstrekking en wat de ouders kunnen doen om het gedrag te beïnvloeden. Er zal ook gestimuleerd worden dat ouders onderling contact zoeken.

In het uiterste geval kan in goed overleg met alle partijen (leerkracht, team, ouders, intern begeleider en directie) de onderstaande stappen gezet worden:

Stap 7 Één leerling (de pester of de gepeste) wordt tijdelijk in een andere groep geplaatst. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school behoort tot de mogelijkheden.

Stap 8 De pester wordt geschorst voor maximaal vijf dagen. Mocht dit meerdere keren noodzakelijk zijn dan zal er met het bevoegd gezag worden overlegd of er een verwijderingsprocedure voor de pester in gang kan worden gezet.

Handvatten voor de ouders

Adviezen:

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind;
- Als pesten niet op school gebeurt maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken;
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken (dus niet met de pester);
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terugkomen;
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport;
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus;
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen;
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet;
- Besteed extra aandacht aan uw kind;
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport;
- Benoem het goede gedrag van uw kind en corrigeer het ongewenste gedrag van uw kind;
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

- Neem de ouders van het gepeste kind serieus;
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan;
- Benoem het goede gedrag van uw kind en corrigeer het ongewenste gedrag van uw kind;
- Geef zelf het goede voorbeeld;
- Leer uw kind voor anderen op te komen;
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.

